

Erl. Patursson og minstalønin

HANSARA OG HANSARA PARTAMANNA ROYND Á TINGI AT BLUFFA
FØROYA FÓLK VÐ RANGARI FRÁSOGN UM HANSARA OG TJÓÐ-
VELDISINS STØÐ TIL MINSTULONINA HJÁ FISKIMONNUM

Nú í vikuni, tá ið figgjarlógur orðaskiftið á tingi varð útvarpað, løgdu menn til merkis ójavnar millum javnaðarmanna og tjóðveldismanna frágreiðing um flokkanna støðu á tingi til minstulønina, tá ið hon í 1960 var til viðgerðar á tingi.

Undirskrivaði og partamenn minir á tingi hildu fram, at Erlendur Patursson ur hevði skuldnina fyrri, at fiskimenn ikki fingi 1000 kr. heldur enn 900 kr. í minstuløn. Hetta gjørdi hann við, at hann Føroya Fiskimannafelags vegna kravdi tingið at seta, at fiskimenn skuldu fáa eina minstuløn, sum svaraði til táverandi minstuløn dýrtíðarviðgjørda við at leggja pristalsvøksturin frá 1954 aftrat henri. Hetta varð gjørt samstundis sum javnaðarmenn royndu at fáa meirluta fyrri eina minstuløn uppá túsund og nakrar krónur. Og menn søgdu ta, at tað bar ikki til at seta minstulønina í túsund krónur, tá ið Erlendur Paturssonur fiskimanna vegna kravdi tágaldandi minstuløn pristalsviðgjørda, ið eftir uppgávu frá prisráðnum vildi geva minni enn 900 kr.

Javnaðarmenn vunu so ikki meir enn tær 900 kr. Men tá kom samstundis út-róðrastuðningurin upp frá 2 og 5 oyru til 6 og 9 oyru pr. kg. Erlendur Paturssonur og hansara menn, styðjaðir av Hákonu Djurhuus, søgdu, at hetta var galið, sum pristalsráðið hevði givið upp. Dýrtíðarviðgerðin vildi tvørturimóti geva 1000 kr. Ikki bara Erl. Paturssonur, men at kalla allir tjóðveldismenn á tingi lupu upp hvør eftir annan og trútaðu tað sama móti okkum javnaðarmonnum.

Menn kunnu so doma okkara millum við at taka fram skrivið hjá Erlendi Paturssyni Føroya Fiskimannafelags vegna.

Tað hevur hetta orðaljóðið:

»Til Føroya løgting.
Løgtingsmál nr. 1959: Pristalsviðgerð av minstuløn fiskimanna.

Føroya Fiskimannafelag loyvir (sær) við hesum at heita á Føroya løgting um at fáa **núverandi minstuløn** (strikað undir av mæð) fiskimanna hækkaða so mikið, sum svarar til hækkingina í pristalinum síðan 1954 og sumleiðis at skipa fyrri, at minstulønin í framtíðini verður pristalsviðgjørð.

Tórshavn, 8. mars 1960.

Erlendur Patursson.»

Allir menn vita, at minstulønin 8. mars 1960 var 650 kr. fyrri toskafiskiskap og 800 kr. fyrri sildafiskiskap.

Leggið til merkis, at E. P. biður um at fáa **núgaldandi minstuløn**, also minstulønina av 8. mars dýrtíðarviðgjørda.

Pristalið 1/10 1960, tá ið Erlendur Patursson legði umsókn F.F.'s inn á ting var

Pristalið 1/7 1954 ... 305

Pristalsvøksturin ... 67 stig = 22,11
Minstulønin 1960 (núverandi) 650,00
Pristalsvøksturin 22,11 % 148,00

Pristalsviðgjørð eftir E. P. s ynski vildi minstulønin fyrri toskaveiði verði 798,00

Hetta talið liggur 202 kr. niðanfyrri 1000 kr. og 102 minni, enn javnaðarmenn kundu fáa ígjøgnum saman við sambandsmonnum og sjálfstýrismonnum.

At javnaðarmenn máttu vera imóti hesum afturstigi frá Erlendi Paturssyni varð eyðvitað.

Sitt egnu bræv, orðrætt uppfærtikið, kann Erlendur Paturssonur ikki rongja, og hvorki hann ella aðrir av tjóðveldismonnum á tingi kunnu rongja útrokningina hjá prisráðnum.

Stillaðir yvir fyrri hesum órongiliga veruleika, hesum tolum, ið tala, verða E. P. og hinir tjóðveldis tingmennir at standa heldur naknir yvir fyrri fólki, eisini tjóðveldisfólki, ið krevur sannleikan.

Minstulønin fyrri sildafiskiskapin var 800 kr. 22,11 % aftrat vildi givið: 800 + 176 = 976 kr., eitt sindur minni enn 1000 kr. Men sildaveiðararnir løgu vanligu fyrri sildatíðina yvir minstulønarkravdið uppá 1000 kr. og vildi broytingin frá 800 til 976 ti ikki haft stóran týðning fyrri fiskimennin.

Tað ið leikaði á, var at fáa minstulønina fyrri fiskimenn á toskaveiði broytta.

Men sjálvt um vit taka meðaltalið av minstulønini fyrri sildaveiði og toskaveiði, ið er (650+800): = 725 kr. og hækka tað við 22,11 % fáa vit eitt tal sum liggur undir 900 kr., nevnlaga 885 kr.

(Framhald á 3. síðu).

Eitt forlík

Sum kunnugt stevndi løgmaður P. M. Dam Hákonu Djurhuus lögtingsmanni fyrri grein í Dagblaðið frá 11. okt. 1960, ið kallast »Søguligt fálsum», har Hákonu Djurhuus m. a. skrivar soleiðis:

I Sosialinum er P. M. Dam farin undir at skriva politiskt søguligt yvirliit. Og hvussu hetta yvirliit sær út, kann hann hugsa sær, ið veit, at harra Dam tykist ógamtíð at vera forur fyrri at siga sannheit við vilja.

i sakarmálinum, sum var fyrri í rættinum 7. mars 1961, varð gjørt forlík, og ljóðar rættisforlíkið soleiðis:

»Sagen forligtes nu således, at sagsøgte lærer og lagtingsmand Håkon Djurhuus tilbagekalder de i sagen omhandlede af ham i Dagblaðið for 11. oktober 1960 fremsatte ærekrænkende udtalelser mod sagsøgeren, lagmand Peter Mohr Dam, og giver sagsøgeren en uforbeholden undskyldning. Ligesom sagsøgte forpligter sig til at give underretning om nærværende forlig i Dagblaðið. Dimmaletting og Sosialurin vil have sagens omkostninger fastsatte af retten.

Retten bestemte, at sagsøgte vil have at godtgøre sagsøgeren sagens omkostninger med 250 kr., der betales inden 15 dage.»

LANDSTÍÐINDI - frá landsstýri og lögtingi

Um tingmálini í hesi vikuni ikki hava verið so nógv á skránni, so hava tey har afturimóti verið av teim heilt drúgvu. Tingfundur byrjaði longu mána dagin við drúgvum orðaskifti og helt áfram týsdagin, tá figgjarlógur orðadrátturin byrjaði. Hann varð ikki liðugur fyrr enn komið var inni hósnáttini, ella triðja dagin. Hósdagin seinrapartin var eisini drúgv orðaskifti.

Tingmálini nr. 56 og 57 snúgu seg um kanning av fiskivinnurakstrinum og kanning av fiskasolu og fiskaprisum. Hesi málini hava leingi verið frammi í mannammuni, serliga nú í vetur, m. a. undir fólkatingvalstríðnum, tá ein av val evnum javnaðarflokksins bar fram hesi mál, ið menn halda eiga at verða kannað, ti slíkur ójavnir er á fiskaprisi her heima og aðrastaðir, at hesin ójavnir má finnast og rættast.

Nevnd til kanningar av føroysku fiskivinnuni.

Tingmál nr. 53.

Landsstýrið hevur nú sett uppskot fram um at velja serstaka kanningarnevnd at kanna fiskivinnuviðurskiptini. Stýrið heldur tað vera av stórum týðningi at fáa greiðu á øllum spurningum fiskivinnuni viðvíkjandi. Skotið verður upp at velja nevnd soleiðis, sum í grein 2 verður sagt:

§ 1. Sett verður nevnd av serkønum við tí uppgávu at kanna føroysku fiskivinnuna.

§ 2. Nevndin verður at velja soleiðis: Tveir limir av Føroya Løgtingi, 2 limir av Føroya landsstýri, 1 limur av Føroya fiskasolu, 1 limur av Føroya fiskimannafelag, 1 limur av Føroya skipara- og navigatorfelag.

Landsstýrið setur formannin.

Nevndin fær heimild til eftir samráð við landsstýrið at taka sær skrivara og aðra neyðug hjálpi.

§ 3. Fyri at nevndin kann lúka uppgávu sína, hevur hon heimild at krevja sær frágreiðingar og aðrar upplýsingar frá feløgum og øðrum.

Hann, ið við vilja gevur rangar frágreiðingar v. m., verður at sekta, um hann ikki kemur undir hægri straff.

Nevndarlímur og starvsfólk tess eru undir andsvari eftir reglunum um brot í almennari tenastu undir strangari tegnskyldu um viðurskiptir, nevndin í arbeiði sínum fær at vita, ið viðvíkja felag ella persóni.

§ 4. Landsstýrið fyrisetur nærri reglur yvir starv nevndarinnar, harundir nær nevndin skal hava avrikað starv sitt.

Viðmerkingar:

Um 90 % av nationalinntøku Føroya er frá fiskivinnuni beinleiðis ella óbeinleiðis. Figgjarviðurskiptir landsins verða tí sum heild at fylgja teimum møguleikum, sum fiskivinnan hevur ella er for fyrri at skapa. Avgerandi fyrri at skapa bestu møguleikar er m. a.:

- 1) Góð og nýmótans fiskifór.
- 2) Nútímas frysti- og flakavirkir og turkivirkir.
- 3) Best møguliga söluskipan av framleiðsluni.

Til hesi trý hovuðspunkt er at viðmerkja:

ad 1: Farið verður undir at endurnýggja fiskiskipaflootan. Nýggir trolarar og nýggj linuskip eru komin til landið og fleiri koma aftrat í næstu framtíð. Skipini hava vist seg kappingarfør við fiskiskip í grannalondum. Tey teknisku framstignini eru tó so stór, at um ikki skal vera komið afturum, má verða fylgt við, so skipaflootin til eina og hvørja tíð er útgjörður við frægastu skipum, t. d. nú eisini hekkutrolarum.

Tey nýggju skipini hava nú í nøkur ár veitt og skuldu tí verið gjørligt eftir roknskapinum at kanna, hvussu gingist hevur.

ad 2: Samstundis sum nýggj skip verða fingin til vega, er neyðugt at eisini verður bygt á landi. Her verður hugsað um flaka-, og is- og turkivirkir, so vit eru forir fyrri at virka til lidnar vorur, tað fiskiforini veidda. Arbeiði verður til nógvur hendur, sum annars eru leysar, ella sumugu søkja sær arbeiði í øðrum londum t. d. Íslandi.

Sum higartil hevur verið er ikki tørvur á flaka- og isvirkjum og ei heldur turkivirkjum til virkingar av tí veiðu, sum er lodg upp, men skal tað mesta ella ein stórr partur av veiðuni virkast her á landi, mugu nøkur virkir byggjast aftrat, **høst** stór, ið kunnu taka tær størstu skipslastirnar.

Møguleiki er hjá teimum, ið áhuga hava, fyrri almennari finansiering, men bæði fyrri tað almenna og hann, sum skal seta virki á stovn, er tað av týðningi, at landsplanur verður gjörður fyrri, hvar hesi virkir skulu byggjast.

ad 3: Hvussu söluskipanin er, er av avgerandi týðningi fyrri tí figgjarliga úrslitinum av fiskivinnurakstrinum. Bert eitt oyra ov lítið pr. kg av ráfiskavektini týðir um 1 mill. kr. um árið ov lítið til landið. Meiri umráðandi fyrri raksturin er tí at tryggja soluna enn at taka av, sum uppskot er um, tey gjöld, ið lodg eru á hana. Hetta gjald verður verðandi í landinum og verður nýtt m. a. eisini til stuðning til fiskiskip og fiskimenn, meðan ein skeivur sölupolitikkur forir tap við sær fyrri olli.

Frá ymsari síðu er vist á, at avreiðingarpururin í Noreg fyrri fisk er væl hægri enn her. Hvør orsøkin er kann ikki sigast til fulnar, men er tað av týðningi fyrri allar partar í fiskivinnuni, at hesin spurningur verður kannaður.

Nýtt strandfaraskip.

Tingmál nr. 58.

Fyri rokning landskassans verður bygt nýtt strandfaraskip. Soleiðis verður tik-ið til í uppskoti frá tingmanninum H. Jespersen. Hann heldur, at tað hevur gingið ov drúgv tíð, síðani tingið samtykti at lata figgjarnevndina kanna mál-ið um bygging av skipi í staðin fyrri Smiril.

Nú hann hoyrir, at tað hevur verið umhugað at keypa eitt gamalt norsk skip, heldur hann tað ikki vera ráðiligt, men bráðneyðugt at fáa nýtt suðuroyar-siglingarskip.

Landsstýrið hevur sum kunnugt áður lagt fyrri tingið uppskot um bygging av strandfaraskipi fyrri Smiril, men tað varð ikki samtykt tá.